

MAGYAR GYÁRIPAR

A MUNKAADÓK ÉS GYÁRIPAROSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Európa (rá)fézhat?

Gázválság – tanulságokkal

Év elején bekövetkezett az, amit sokan nem akartak elhinni, mások talán „feltételeztek”, hogy egyszer megtörténik: Ukrajna felől megszűnt a földgázszállítás. Hogy az import megszűnése mennyire volt előre látható és törvényszerű, arról még alighanem számos értekezés fog születni, de egy biztos, a mostani gázválság a gyakorlatban is rávilágított Magyarország és térségünk energiakitettségére. Erről szól Mosonyi György, a Mol vezérigazgatójának, az MGYOSZ alelnökének kommentárja.

Vas megyei válságforum

Dr. Róna Péter közgazdász szerint hosszan tartó, mély válság vár ránk, főként, hogy a jelen politikai elit érdemi lépések helyett csak maszatol. A kilábalást a mezőgazdaságra és az élelmiszeriparra alapozva a foglalkoztatási szint emelése katalizálhatná. Az élete egy részét 56-os emigránsként külföldön töltő, a rendszer-váltás után hazatérő dr. Róna Péter, a Vas Megyei Munkaadók és Gyár- iparosok Szövetségének, az MGYOSZ tagszövetségének soros válság- fórumán jelentette ki.

Óvatos uniós gazdasági előrejelzések

A várakozások szerint az Európai Unió bruttó nemzeti összterméke 2009-ben 1,8 százalékkal csökken, mielőtt 2010-ben mérsékelte, 0,5 százalékos fellendülést mutatna. Ez a fokozódó pénzügyi válság reál- gazdasági hatásainak, a világkereskedelem és a világ össztermelése ebből következő súlyos visszaesésének és egyes országokban a lakáspiaci korrekciónak tudható be. Az állami kiadások és beruházások azonban enyhíthetik ezt a problémát. Az inflációs nyomás enyhülése is hozzájárul a magánfogyasztás serkentéséhez.

TARTALOM

KOMMENTÁR

Gázválság – tanulságokkal 3

NAPIREND

Bérajánlás 2009..... 4

Sajtóközlemény 4

NEMZETKÖZI HÍREK

Ébredés az amerikai álomból 5

Mentőcsomag mentőcsomag hátán..... 6

Csodavárás helyett cselekvés 7

CSR-HÍREK

Felmérés a CSR-tudatosságról..... 8

Jóllét a válságban..... 8

Ability Park – A képességek próbája..... 9

Programok a befogadó munkahelyért..... 9

PILLANATKÉP

Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. 10

Felfelé a lejtőn 11

REGIONÁLIS HÍREK

Vas megyei válságforum 12

Akkreditált innovációs klaszter 13

FÓKUSZBAN

Nem menedzsert, megoldást szállítunk..... 14

BRÜSSZELI HÍRADÓ

Óvatos uniós gazdasági előrejelzések..... 15–16

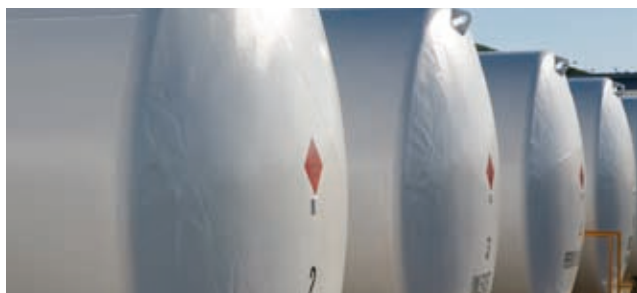
A munkavállaló éves szabadsághoz való joga..... 16–17

EP-SAROK

A tudás a versenyképesség kulcsa..... 17

GONDOLATJEL

Akadémikus portrék – Nők a tudományban 1–4. 18–19

Felkészülés az elnökségre

Tájékoztató a 2011-es magyar EU-elnökség MTA-konferenciasorozatáról

2011-ben Magyarország tölti be az Európai Unió sörös elnökségét. Hazánk már 2010. január 1-jétől Spanyolországgal és Belgiummal együtt lesz tagja annak az elnökségi trojkának, amely összesen másfél éven keresztül látja el az EU sörös elnöki teendőit. Ez idő alatt és különösen 2011 első felében a magyar sörös elnökség idején hazánk az európai gazdasági és politikai közvélemény figyelmének középpontjába kerül.

Az elnökségi feladatok között szerepel a szakpolitikai formális és informális találkozók szervezése Magyarországon, az intézményközi egyeztetések levezénylése, a tanácsi ülések, bizottságok és munkacsoportok elnöklése és vezetése; fontos a politikai háttéralkuk és informális egyeztetések megszervezése és lebonyolítása; az EU képviselete a különböző nemzetközi tárgyalásokon, szervezetekben és fórumokon. 2008-ban a tervezési szakaszban került sor a brüsszeli és hazai minisztériumi egyeztetésekre, az információs csatornák kiépítésére, valamint az egyeztetési struktúrák kialakítására. 2009-ben került sor a stratégiaalkotásra, a szakpolitikai stratégiák kidolgozására, a csapatépítésre és a háttér-apparátusi rendszer megtervezésére.

Az MTA Politikai Tudományok Intézete ebben a felkészülési, tervezési és lebonyolítási időszakban egy konferenciasorozat indításával is segíti a felkészülést. A konferenciasorozat a magyar kormányzati, gazdasági és civil szféra szakértői számára bemutatja az EU-felkészülés szakpolitikai stratégiáit. A konferenciasorozat célja, hogy tájékoztassa a közvéleményt, a gazdasági élet szereplőit és a médiát a közelgő magyar EU-elnökségről, valamint hogy szakpolitikai témaként megtárgyalják azokat a témákat, amelyek a magyar ciklus idején az EU napirendjére kerülnek. A konferencia keretében a következő szakpolitikai témakörök lesznek napirenden: Az EU elnökségének rendszere, energiapolitika, gazdasági és pénzügyek, turisztika és az ezzel kapcsolatos szolgáltatások, környezetvédelem és vízügy, oktatás és kultúrpolitika, információs társadalom, mezőgazdaság, regionalizmus, kül- és biztonságpolitika, szomszédságpolitika, kereskedelem és fogyasztásvédelem, innováció és befektetéspolitika.

A konferenciasorozat mellett kampányt is terveznek, ahol minden szakpolitikai témában az MTA PTI ajánlásokat fogalmazna meg a kormánynak. Így különösen fontos a kellő számú és minőségű szakmai álláspont, amelyeket a konferenciákon és az azokat követő szakmai műhelyvitákon véglegesítenek. Várják az MGYOSZ tagságának széles körű aktív szakmai közreműködését.

*Borosné Bartha Terézia
MGYOSZ, nemzetközi igazgató*

A Magyar Gyáripar az MGYOSZ hivatalos havilapja – Kiadja a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége

Szerkesztőség: Budapest, Kossuth Lajos tér 6–8. **Telefon:** 269-2227, **e-mail:** magyargyariarpar@mgyosz.hu, **internet:** www.mgyosz.hu

Szerkesztő: Lovas Gábor **Korrektúra:** Papiruszportál Kft. **Fotó:** Vámos Judit **Művészeti vezető:** Ujvári Zoltán

Hirdetésfelvétel: lovas@mgyosz.hu, tel.: 06-1-269-2227 **Nyomdai munkák:** DRUK-KER Nyomdaipari Szolgáltató Kft., 1033 Budapest, Mozaik u. 10.

Felelős vezető: Markó Péter ügyvezető igazgató

ISSN: 2060-0925

Megjelenik 5000 példányban a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal (FSZH) támogatásával A LAPOT AZ OBSERVER SZEMLÉZI

Mosonyi György,
az MGYOSZ alelnöke,
a Mol Nyrt. vezérigazgatója

Gázválság – tanulságokkal

Év elején bekövetkezett az, amit sokan nem akartak elhinni, mások talán „feltételeztek”, hogy egyszer megtörténik: Ukrajna felől megszűnt a földgázszállítás. Hogy az import megszűnése mennyire volt előre látható és törvényszerű, arról még alighanem számos értekezés fog születni, de egy biztos, a mostani gázválság a gyakorlatban is rávilágított Magyarország és térségünk energiatettségre.

■ Magyarország és Kelet-Közép-Európa szinte minden országa nehéz helyzetbe került az Ukrajnán át érkező oroszországi gázimport megszakadásával. Az egyes országok gázhálózatai ugyanis egymással nincsenek vagy csak részben vannak összekötve, ami súlyos energiaellátási problémákat okozott. Az, hogy sikerült Szerbia és rajta keresztül Bosznia, illetve – még ha csak ideig-óráig és kisebb mértékben is – Horvátország ellátásában erőt felül is segítséget nyújtunk, jól mutatja, hogy a szolidaritás és a közös akarat nem hiányzik a régióból. Éppen ezért régóta hangsúlyozzuk, hogy a régióbeli országoknak közös stratégiát kell kidolgozni, közös szállítóhálózatot (NETS) és tárolókapacitásokat létesíteni, hogy egymás megsegítése, közös kiszolgáltatottságunk csökkentése ne eseti lehetőség legyen, hanem intézményes megoldás. A válság tehát kitűnő tükröt tart nekünk arra, hogy miért fontos a NETS (New European Transmission System – új európai szállítórendszer)

kezdeményezés, amely ha önmagában a forráshiányt nem is oldja meg teljes mértékben, az országokat egymással és a nyugati szállítórendszerrel összekötve jelentősen javítható az ellátás biztonsága. A kelet-közép-európai térség ellátásbiztonságának fokozásához, kritikus helyzetekben a szolidaritásalapú kisegítéshez Magyarország kedvező geológiai és földrajzi adottságokkal rendelkezik, és mint ilyen a stratégiai készletek logisztikai központjává válhat.

A tárolókból kivett, a hazai termelésű és az ausztriai HAG vezetéken érkező gáz képes volt ellátni az országot, de a magyar ellátás egyensúlyát a rendszerirányító csak az ipari fogyasztók részleges korlátozásával és – ahol adott volt a lehetőség – alternatív tüzelőanyagra történő átállításával tudta fenntartani. A három évvel ezelőtti ukrán–orosz vita nyomán megkezdődött egy stratégiai földgáztároló építése, egyelőre azonban ez még nem készült el teljesen, így a tervezettnél lényegesen kevesebb

gázt lenne képes a rendszerbe adni. A minisztérium engedélyezte ugyan ennek felhasználását, de nem került rá sor. Jövőre már rendelkezésre áll a teljes 1,2 milliárd köbméternyi kapacitás, ami legalább 45 egymást követő napon képes napi 20 millió köbméter földgázt a vezetékrendszerbe adni. Mindez jelentősen javítaná az ellátás biztonságát, nemcsak ilyen rendkívüli helyzetben, hanem egy átlagos télen is, a többletforrás révén ugyanis a technológiai meghibásodások is könnyebben kiválthatóak, akár a rendszer csúcsterhelése mellett is. Mindezek persze nem oldják meg az alapvető problémát, miszerint Magyarország teljes energiafelhasználásának több mint 40 százalékát a földgáz jelenti, amelynek negyötöde éppen az elmúlt hetekben lezárt vezetéken érkezik. Ráadásul a magyarországi lakosság 90 százaléka gázfüggő. Sokkal hatékonyabb energiafelhasználásra lenne szükség országos szinten is, illetve hosszabb távon az energiaszerkezet átalakítására. Nem szabad csak a földgázra építeznünk, de meg kell találni a helyét az energiaforrások között, miként a többi energiaforrásnak is, legyen az akár olaj, szén, nukleáris, nap-, szélenergia, biomassza vagy éppen geotermia. A lehetőségek szélesek, a meglévő természetes korlátok és lehetőségek figyelembevételével kell egy hosszú távon is fenntartható energiaszerkezetet kialakítani, mely lehetővé teszi az Európai Unió 2020-ig megvalósítandó klímaváltozási céljának elérését is.

Addig is, amíg a földgáz számít első számú energiaforrásnak, a források diverzifikálására van szükség. A Nabucco és a Déli Áramlat megépítése kulcsfontosságú. Minél több átmenő vezeték van, és minél több gázt tárolnak Magyarországon, annál kevésbé vagyunk kiszolgáltatottak egy esetleges – akár gazdasági, akár technikai – problémának.

BÉRAJÁNLÁS 2009

■ Az Országos Érdekegyeztető Tanácsban a 2009-re vonatkozó bértárgyalások különleges körülmények között zajlottak le. A bankokat megrázó pénzügyi válság folyamatosan gazdasági visszaesésbe, válságba csapott át, melynek kimenetelét, mélységét, időtávját és tovagyrúzó hatásait szakértők még csak megbecsülni sem tudták. Ennek következtében a bértárgyalások teljes bizonytalanságban kezdődtek el, egyik fél számára sem álltak rendelkezésre azok a fogódzkodó pontok, gazdasági előrejelzések 2009-ről, amelyek egy reális bértárgyalás kiindulópontjaként szolgálhattak volna. A kormány ugyan elő kellett terjessze a 2009-re vonatkozó költségvetést, amely tartalmazott makrogazdasági előrejelzést is, azonban ezt folyamatosan át kellett dolgozni, és a végső változatban szereplő számok is erősen megkérdőjelezhetők. Már az elfogadás időpontjában is világos volt, hogy az előre jelzett 4,5 százalékos fogyasztóiárindex-növekedés

lényegesen alacsonyabb lehet (3 százalékos körüli), és sajnálatos módon a GDP csökkenése is jelentősen meghaladhatja a tervezett 1 százalékos.

A tárgyalások során a másik bizonytalansági tényező az volt, hogy jelentős munkaügyi konfliktusok alakultak ki helyi és ágazati szinten, melyek veszélyeztetik a társadalmi és gazdasági stabilitást. Hosszan tartó sztrájk folyt a MÁV-nál és a Budapest Airportnál, komoly feszültségek voltak a BKV-nál, és általános közszolgálati sztrájkot hirdettek meg.

Az MGYOSZ ebben a helyzetben arra tett javaslatot, hogy miután megalapozott bérmegállapodás nem köthető, ezért a bértárgyalásokat és a megállapodás megkötését halasszuk el 2009 második negyedévére, amikor a gazdasági visszaesés jellemzői már jobban prognosztizálhatók. A munkavállalói oldal és a kormány különböző okok miatt azonban mereven ragaszkodott a megállapodás minél előbbi megkötéséhez. A munkaadói oldal ezt

végül elfogadta, és sor került a megállapodás megkötésére. Ezt az MGYOSZ (a VOSZ-szal karöltve) a munkabéke fenntartása érdekében nem akadályozta meg, azonban annak tartalmával nem értett egyet. Elsősorban a keresetnövelés mértékének 3–5 százalékát kifogásoltuk, ami a gazdasági válság körülményei között teljesen irreálisan általános reálbérnövekedést jelent. Véleményünk szerint 2009 nem a reálbérnövekedésről, hanem a vállalkozások talpon maradásáról és a munkahelyek megőrzéséről szól. Ehhez illeszkedően nagyon sok vállalkozásnál nem lesz lehetőség semmilyen bérnövekedésre, és a jó helyzetben levő cégek is többnyire csak a várható infláció (3 százalék) ellentételezésére törekedhetnek. Ezért véleményünk szerint – amit a megállapodás megkötése óta eltelt egy hónap megerősített – a reális bérajanlás 0–3 százalék. Ez a gazdasági válság körülményei között is többségében a bérek reálértékén tartását jelentené, ami pozitív és szerencsés megoldás lenne. Félő azonban, hogy ennél rosszabb forgatókönyv is bekövetkezhet.

*Rolek Ferenc,
az MGYOSZ alelnöke*

SAJTÓKÖZLEMÉNY

1. A Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ) és a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége (VOSZ) nem ért egyet az Országos Érdekegyeztető Tanács 2008. december 12-i ülésén kötött megállapodással. Véleményünk szerint a megállapodás során figyelembe vett gazdasági kilátások nem tükrözik a valóságos helyzetet, a gazdaság visszaesése várhatóan nagyobb lesz, míg az infláció mértéke lényegesen kisebb. Ennek figyelembevételével a megállapodásban szereplő keresetnövelési mérték jelentős reálkereset-növekedést eredményezne, amit a jelen körülmények között feleltelenségnek tartunk. Különösen aggasztónak ítéljük, hogy a megállapodásra való hivatkozással a tartósan veszteséges állami és önkormányzati vállalatok a 2009. évben is keresetfejlesztést hajthassanak végre.

A két vállalkozói érdekképviselő számára elfogadhatatlan, hogy míg az üzleti (verseny-) szférában munkahelyek tízezrei kerülnek veszélybe és a munkabérek emelésére alig van lehetőség; addig a közszolgálati szektorban tartósan eredménytelenül működő vállalatok munkavállalói számára – a munkahelyek megtartása mellett – a bérek emelkedése is biztosított.

Véleményünk szerint a gazdaság és a társadalom számára az elsődleges cél a vállalkozások működőképességének fenntartása és a munkahelyek megőrzése. Ezért javasoljuk, hogy a jövő évre vonatkozó keresetajánlás nemzetgazdasági szinten 0–3,0

százalékos mértékű legyen, ami az eredményes vállalkozásoknál biztosíthatja a reálkeresetek szinten tartását, de fékezi a gazdaságtalanul működők béremelését. Ennek figyelembevételét ajánljuk tagjainknak és a magyar gazdasági élet minden felelősséggel gondolkodó szereplője számára.

2. Az MGYOSZ és a VOSZ ellenvéleményének fenntartása mellett azért nem akadályozta meg a háromoldalú OÉT-megállapodás megkötését, mivel a jelenlegi feszült helyzetben fontosnak tartják a szociális partnerek és a kormány együttműködésének fenntartását, a munkahelyek és a munkabéke megőrzését.

3. Sajnálatos, hogy a gazdasági-szociális párbeszéd folyamatát állandó sztrájkfenyegetés övezi. A sorozatos munkabeszüntetések tovább rontják a nemzetgazdaság helyzetét, megkérdőjelezzik az érdekegyeztető fórumok működésének értelmét és hitelességét, veszélyeztetik a már megkötött egyezségeket betartását.

Budapest, 2008. december 15.

Munkaadók és Gyáriparosok
Országos Szövetsége

Vállalkozók és Munkáltatók
Országos Szövetsége

Ébredés az amerikai álomból

Az Egyesült Államokban 1981 óta beindult egy konjunkturális ciklus, amit több tényező egyszerre támogatott: az ötvenes évektől kezdve a lakossági megtakarítás folyamatosan emelkedett, 1980-ra elérte a makrogazdaságilag összesített, rendelkezésre álló jövedelem 12-13 százalékát. Ezenkívül a kedvező vagyonhatáshoz hozzájárult az ingatlanok folyamatos árnövekedése.

■ A reagani politika egyrészt a maga fiskális expanziójával (hadikiadások, infrastrukturális beruházások) támogatta a növekedést, másrészt az akkori államadósság és a költségvetés alakulása bőven teret engedett az államkiadásainak növelésére. Emellett az ázsiai boom a 80-as évektől állandó hatékony termelési lehetőséget kínált: ebben az időszakban indult meg tömegesen a multik termelésének Kínába való telepítése, ahol a rendkívül olcsó és kifogyhatatlan munkaerő, valamint a különböző szabályozások hiánya (pl. környezetvédelmi előírások) folyamatos vonzerőt jelentett.

Elindult a világban egy egészséges alapokon nyugvó növekedés, kezdett kialakulni az Amerika–Kína-tengely: Amerika fogyasztott, Kína finanszírozta. Ráadásul a világ gazdasági és pénzügyi rendszerének vérkeringésébe a 80-as évek végétől a volt szocialista országok blokkja is bekapcsolódott. Persze a főáramot kisebb-nagyobb válságok (argentin, mexikói, délkelet-ázsiai, orosz) megmetszik, de az inga rövidebb kilengéseket követően fél éven belül mindig visszatért az eredeti pályára. Aztán 2000-ben történt valami, ami ugyan egy darabig még fenntartotta a korábbi

folyamatokat, viszont túlfűtötte a növekedést: az amerikai dotkom lufti kipukkanása után a Fed 1 százalékra vitte le az alapkamatot, ami brutális likviditást szabadított rá a piacokra.

A hitelezést és így a hitelből történő fogyasztást segítette a teljesen szabaddá vált és a kontroll alól kikerült amerikai jelzálogpiaci gyakorlat, ezt pedig az ingatlanárak begyorsuló emelkedése tette lehetővé. 2005-re az amerikai lakosság nettó hitelfelvevővé vált, amit 2007-ig tovább támogatott az ázsiai országok gyarapodása és az amerikai állam-, valamint értékpapírok megvételén keresztül a túlfogyasztás finanszírozása, amivel együtt a soha nem látott likviditás történelmi luft fűjt minden eszközpiacán. De ekkorra már olyan méretűvé vált a globális egyensúlyzavar, hogy a „spirál” bármely tényezőjének kiesése végzetes következményekkel fenyegetett. A túsúrát az amerikai ingatlanpiaci árcsökkenés jelentette, ami 2006 júliusától tart, de csak 2007 őszére okozott komolyabb aggodalmat a piacokon. Ekkor jelentették be nagy bankok az első jelentős eszközleírásokat, az azóta világméretűvé eszkalálódott válság jelenbeli következményeinek egy részét meg már ismerjük. A fő kérdés

azonban, hogy meddig tart a válság, képes lesz-e Obama megmenteni a világot, kímásunk-e a gödörből 2009-ben. Szerintem nem.

Ennek több oka is van. Az egyik legfontosabb, hogy egy egészséges, tartós növekedéshez lakossági megtakarításra van szükség. Amíg ez nem képződik újra, nincs jelentős bázisa az újrainduló fogyasztásnak. Ez önmagában többéves folyamat. Ezenkívül az ingatlanok szakadatlan áresése további jelentős negatív vagyonhatással jár, ami szintén több évre behatárolja a fogyasztási döntéseket. Az állam lehetőségei pedig a GDP arányában 100 százalék fölé ugró (egy év alatt 60 százalékról!) nettó nemzeti adósság (magánszféra és állam) miatt enyhén szólva korlátozottak. Kína és a többi globális szereplő nem lesz képes tovább finanszírozni Amerikát, mivel Ázsiában is véget érni látszik egy 25 éve tartó természetes ciklus. Tehát nincs más megoldás, mint kivárni, amíg az amerikai lakosság megtakarít, Ázsia pedig átáll a belső fogyasztás orientáltabb növekedésre. Ha szerencsések vagyunk, ez csak évek, ha nem, évtizedek kérdése.

Sarkadi Szabó Kornél
Cashline Értékpapír Zrt., vezető elemző

Mentőcsomag mentőcsomag hátán

A jelenlegi világgazdasági kilátások rendkívül kedvezőtlenek, az Amerikából indult pénzügyi válság alapvetően meghatározza a világgazdasági tendenciák idei alakulását. A fejlett országokban elmélyülő recesszió hatásai egyre inkább átterjednek a feltörekvő országokra, s a világgazdaság motorjának tekintett Kínában vagy Indiában is erőteljesen lassul a növekedés.

■ Egyelőre megbecsülni sem lehet, hogy mikorra mondhatjuk: itt az alagút vége. A pénzügyi korrekciók, veszteségelírások még nem értek véget: mind Európában, mind az USA-ban újabb és újabb bankokról derül ki, hogy veszteségeik nagyobbak a vártnál. Ez a helyzet rendkívül nagy bizalmatlanságot szül, s a bizalomhiány a recesszió elmélyülésének egyik fő oka. A jegybankok kamatcsökkentő intézkedései nem tudtak célt érni, hiszen a bizalomhiány következtében a bankok hitelezői tevékenysége nem élénkült meg: a bankok egymásnak sem nagyon adnak kölcsönt, de a hitelfelvevők (fogyasztók, beruházók) felé sem adják tovább a kamatszínvonal csökkenéséből származó előnyöket. Az általános bizalomhiány feltételei mellett még a jó projektek sem igen jutnak kölcsönhöz, s a forgóhitel-finanszírozás feltételei is egyre rosszabbak, ami különösen a kisebb vállalkozásokat hozza nehéz helyzetbe. Igaz, a hitelfelvevők sem tolonganak:

a defláció ellenére a kedvezőtlené váló munkaerő-piaci feltételek mellett a fogyasztók inkább kivárnak, míg a pesszimista értékesítési kilátások a beruházókat is visszafogják. Így a pénzügyi szektor válságának reál gazdasági következményei súlyosabbak és időben jobban elnyúlhatnak, mint ahogyan azt korábban gondolták volna.

A kereslet élénkítése és a hitelezési tevékenység újraélesztése volt az elmúlt hetekben elindított különböző állami konjunktúraélénkítő programok célja. A monetáris politika az elmúlt hetekben elérte lehetőségei határát, így most már fiskális eszközökkel próbálnak a különböző államok beavatkozni. Az utóbbi napokban konjunktúrája van az újabb különböző állami mentőcsomagok bejelentésének: ezek részben továbbra is a bankszektor iránti bizalmat próbálják helyreállítani (pénzügyileg megrendült bankok államosításával, kétes követelések átvállalásával, hitelgaranciák biztosításával, bankok

feltőkésítésével), illetve igyekeznek beruházásösztönző, fogyasztást generáló intézkedéseket hozni (állami beruházások, indirekt adók csökkentése, transzferfizetések a magánháztartásoknak). A csomagok hitelét némileg aláássa az a tény, hogy már a „második körnél” tartunk, s a novemberben hozott intézkedésekről igen hamar kiderült, hogy nem elégségesek. Az IMF legalábbis úgy vélekedik, hogy a globális GDP mintegy 2 százalékának megfelelő fiskális ösztönzőkre lenne szükség ahhoz, hogy valami hatást lehessen elérni. Így is kérdéses, hogy a várt hatások milyen gyorsan jelentkeznek majd.

Az állami beavatkozások egy másik következménye az érintett országok államháztartási helyzetének alakulásában is megmutatkozik. A 2001-ben még kiegyensúlyozott államháztartású Nagy-Britannia idei GDP-arányos költségvetési hiánya 9–10 százalék körül alakulhat, s még távolról sem biztos, hogy a meghozott intézkedések elegendőek lesznek-e. De hasonló mondható el az USA-ról, ahol a 2007. évi 1 százalékos körüli GDP-arányos deficit az idén 8 százalékra emelkedik, vagy Németországról, ahol többévi kemény költségvetési visszafogás után a hiány az idén ismét jóval a maastrichti határ fölött lesz. A fejlett országok megnőtt finanszírozási igénye ráadásul átöröklhető az amúgy is mérsékelt kockázati hajlandóságot mutató tőkét a feltörekvő piacokról a fejlett országokba. Így az amúgy is sérülékenyebb feltörekvő országok (köztük a nem eurózónatag kelet-európaiak) valutájuk leértékelődésével és megnehezült finanszírozási körülményekkel szembesülhetnek.

Össességében tehát azt mondhatjuk, hogy 2009 igen nehéz esztendő lesz, a globális lassulás minden régiót elér. Egyelőre nehéz megmondani, hogy mikorra várható fordulat: optimista forgatókönyvek szerint jövőre már mérsékelt élénkülés várható, amelynek a mértéke elsősorban attól függ, hogy az USA-ban sikerül-e úrrá lenni a recesszió. De még optimista változatok esetén is az euróövezet növekedése 2010-ben is inkább stagnálás közeli lesz, s ez a várhatóan jövőre is gyenge brit gazdasági teljesítménnyel párosulva az EU27 egészét is lehúzza.

Nagy Katalin
Kopint-Tárki, vezető kutató

Csodavárás helyett cselekvés

A gazdaság egyetlen szereplője sem tekinthet közömbösen a megváltozott globális pénzügyi és gazdasági környezetre. A cégeket ért megrázkódtatás mértéke, a válság hatásai iparáganként eltérőek, de általánosan igaz, hogy a legtöbb vállalkozásnak a régióban és hazánkban teljesen más kockázatokkal és kihívásokkal kell szembenéznie, mint akár még egy évvel ezelőtt. A válság ugyanakkor lehetőség is egyben, amelyet csak a cselekvő országok, illetve a gondolkodó és cselekvő vállalatok tudnak kihasználni. A Deloitte elemzői szerint nem véletlen, hogy az Egyesült Államok új elnöke, Barack Obama által meghirdetett gazdaságpolitika is ezeket az egyértelmű üzeneteket hordozza – amelyek termőre fordulva ráadásul nemcsak az USA gazdaságában, hanem akár szűkebb régiókban is élénkülést eredményezhetnek.

■ A Deloitte által a napokban közzétett elemzés szerint a január 20-án beiktatott Obama elnök elődjéhez képest sok területen, így a gazdaságpolitikában is gyökeresen új szemléletet képvisel, ami a Deloitte véleménye szerint az egész világ számára új üzleti lehetőségeket jelenthet. Obama terveiben kiemelt helyen szerepel többek között az amerikai óriásrendszerek, például az egészségbiztosítás átalakítása, valamint az energiafüggség megszüntetése is. A megvalósítás során az új elnök várhatóan fogékonyan mutatkozik majd a külföldön már sikeres, bevált „best practice” módszerek befogadására, beleértve például az egészségügy, az infrastruktúra kezelése vagy éppen a zöldgazdaság területén felhalmozott nemzetközi tudást. A Deloitte elemzése szerint egyes területeken – például a gyógyszeriparban vagy a gyógyászati segédesszkozök és gyógyászati informatikai rendszerek piacán – a közép-európai régió és hazánk nagy hagyományok-

kal és tudásbázissal rendelkező gyártói is komoly lehetőségekhez juthatnak. Reiniger Róbert, a Deloitte környezetvédelmi tanácsadás üzletágának igazgatója szerint az amerikai nyitás az alternatív energiaforrások felé egy alapvető, globális szemléletváltás elindítója lehet. Az új amerikai elnök terveiben a megújuló energiák alkalmazása ugyanis nem környezetvédelmi intézkedésként jelenik meg, hanem az energiafüggség megszüntetésének, az energiaellátás biztosításának eszközeként, ami a problémákkal küzdő amerikai gazdaság megreformálásának útja lehet. Reiniger szerint mindez a régió és Magyarország döntéshozói számára is egyértelmű üzenetet hordoz, hiszen ami az USA számára az olaj, az hazánkban a gáz – ennek pedig nem csupán az ára nő, hanem alapvető, ellátási problémákkal is egyre sűrűbben találkozunk. Természetesen az USA-piacok várható bővülése és az ezzel járó lehetőség csupán egy tényező, amely gyors cselekvésre kell

sarkallja a cégeket. Gion Gábor, a Deloitte könyvvizsgálói üzletágának vezető partnere szerint a hazai vállalatok sokkal szélesebb körére érvényes az, hogy a legfontosabb tennivalójuk most a kockázataik és a megváltozott gazdasági környezet hatásaival szembeni érzékenységük felmérése, majd az ennek megfelelő túlélési stratégiák kidolgozása. A problémák nagy része ugyanis kezelhető, ha időben felismerik őket – sőt, a korán ébredő vállalatok akár saját előnyükre is fordíthatják éberségüket. A Deloitte szakértője szerint alapvető kérdés, hogy a vállalkozás menedzsmentjén belül alkalmazzák-e azokat a kockázatbecslési folyamatokat, amelyek révén a menedzsment megfelelően felmérheti a megváltozott piaci környezet hatásait a vállalat működésére. Végiggondolta-e például a menedzsment a cég összes lehetséges függőségét – úgy a beszállítóktól és vevőktől való függőséget, mint a hitelekkel összefüggő kockázatokot –, valamint a helyzetre válaszul időben kialakított-e valamilyen érdemi kockázatkezelési gyakorlatot, meghatározta-e a legfontosabb és legsürgősebb teendőket. Egy másik fontos kérdés a finanszírozás biztonsága, vagyis annak ellenőrzése, hogy a működéshez és fejlesztésekhez szükséges források – többségében természetesen hitelek – továbbra is változatlanul a cég rendelkezésére állnak-e, az ehhez szükséges banki elvárásokat a jelenlegi, megváltozott környezetben is teljesíteni tudja-e a vállalkozás.

Dr. Márkus Csaba, a Deloitte EU-tanácsadási üzletágának igazgatója kiemelte, hogy a finanszírozás most jó ideig a legfőbb kulcskérdés marad, amiben a hazai vállalatok számára is egyértelműen megnőtt az uniós alapokból származó források jelentősége. Ahhoz viszont, hogy az uniós források valóban be tudják tölteni a nekik szánt gazdaságélénkítő szerepet és a lehető legtöbb ígéretes projektet vonzzák, a pályázati-támogatási intézményrendszer, illetve a közigazgatás egyéb szervezeteinek szoros együttműködése mellett a források megfelelő újraellokációja is szükséges. A gyors és érdemi kormányzati reagálás pedig elengedhetetlen, aminek mindenképp az ország számára stratégiai jelentőségű vagy ettől függetlenül sok munkáltatót foglalkoztató, elsősorban termelő tevékenységet folytató vállalkozások kiemelt és kormányzati szinten koordinált kezelésében kell megnyilvánulnia.

Felmérés a CSR-tudatosságról

Bulgáriában, Lengyelországban és Magyarországon

Az első regionális közvélemény-kutatás a CSR-ről megállapította, hogy bár különböző mértékben, de mindhárom vizsgált országban magas a válaszadók CSR-tudatossága és információigénye. A felmérésben részt vevők közül a bolgárok elvárása volt a legmagasabb szinten, egyúttal ők voltak a legkevésbé elégedettek az országukban működő vállalatok környezeti és társadalmi teljesítményével.

■ A felmérést a GfK Bulgaria, a GfK Hungária és a GfK Polonia kutatócég végezte el a három országban, a Braun & Partners Network, Közép-Európa vezető CSR-tanácsadó cégének megbízásából. A megkérdezés fő célja annak felmérése volt, hogy a fogyasztók mennyire tudatosak és elégedettek a vállalatok környezeti és társadalmi teljesítményével.

A kutatás egyik legfontosabb és legérdekesebb eredménye, hogy bár különböző mértékben, de mindhárom ország válaszadóira jellemző, hogy elégedetlenek az országukban működő cégek társadalmi felelősségvállalás terén nyújtott teljesítményével, valamint azzal az információmennyiséggel, amit a cégek ezzel kapcsolatban elérhetővé tesznek számukra.

A válaszadók többsége úgy vélte, hogy a vállalatoknak a részvényesek, tulajdo-

nosok érdekein túl az érintettek – mint például az alkalmazottak, helyi közösségek, fogyasztók, civil szervezetek vagy a természeti környezet – érdekeit is figyelembe kellene venniük. Ezzel az állítással több bolgár, mint lengyel válaszadó értett egyet teljes mértékben, bár összességében a két országban megegyezik azok aránya, akik közepes vagy teljes mértékben ezen a véleményen voltak. A két lehetőség egyikét a felmérésben részt vevők közel 80 százaléka választotta. Ezzel szemben a magyar válaszadók vállalatokkal szembeni elvárása jóval alacsonyabb volt, kevesebb mint 70 százalékuuk várta el a cégektől, hogy az érintettek érdekeit is figyelembe vegyék üzleti döntéseik során.

Nagyjából kétszer annyi bolgár és magyar (közel 20 százalék), mint lengyel (10 százalék) válaszadó vélekedett úgy, hogy

a saját országában tevékenykedő cégek többsége egyáltalán nem veszi figyelembe érintettjei érdekeit. A vizsgált országok közül Bulgáriában volt a legnagyobb az elvárás az érintetti vélemények figyelembevételével kapcsolatban, valamint az elégedetlenség szintje is itt a legmagasabb.

A bolgár válaszadók egyharmada tartotta nagyon, további egyharmada pedig közepesen fontosnak, hogy felelősen működő vállalat termékeit vásárolja. Ugyanez az arány a lengyel válaszadók körében 50, a magyarok esetében pedig csupán 40 százalék. Az eredmények alapján a bolgár fogyasztói döntések során magasabb a társadalmi felelősségvállalás prioritása, mint a magyar és a lengyel fogyasztók esetében.

A felmérésben részt vevő bolgárok több mint harmada, a magyar válaszadók közel harmada volt azon a véleményen, hogy nincs elegendő információja a vállalatok környezeti és társadalmi teljesítményéről. Lengyelországban ez az arány 15 százaléknál kevesebb volt, ugyanakkor itt a fogyasztók negyede teljes mértékben elégedett volt a számára elérhető információmennyiséggel. Ez ismét megerősíti azt az állítást, hogy a bolgár és magyar válaszadók magasabb elvárásokat fogalmaznak meg, és kevésbé elégedettek a cégek teljesítményével, mint a lengyelek.

Jóllét a válságban

A JÓL-LÉT Alapítvány a gazdasági válság idején is fontosnak tartja a családok több lábán állását biztosító női munkavállalás ösztönzését, a kisgyermekes anyák munkaerő-piaci esélyegyenlőségének javítását. A munkáltatók számára is lényeges, hogy továbbra is fejlesszék humán erőforrás-gyakorlataikat a motivált munkavállalók megtartása érdekében.

■ Az elismert civil szervezet az Alcoa Magyarország Alapítvány támogatásával egy hazánkban egyedinek számító ku-

tatást indított el, mely a hazai anyabarát politikák minőségét és megvalósítását vizsgálja a vállalati szférában. Bár a hazai

üzleti és kulturális sajátosságok fényében részben ismert, hogy milyen akadályok és lehetőségek fémjelzik az anyabarát munkahelyek témakörét, máig jellemző, hogy kiaknázatlan marad az anyaságot vállaló nők munkaereje. Magyarországon az 5 év alatti gyereket nevelő nők 30, a 3 gyerekesek 10 százaléka dolgozik, egyharmaduk tér vissza korábbi munkahelyére, több mint 50 százalékuuk tartósan inaktív, ez pedig minden érintett számára veszteség. A vizsgálat kiterjed azokra a vállalatokra is, amelyeknél a megvalósuló gyakorlatok és rendszerek értékelése lehetővé teszi a formálisan (még) nem létező anyabarát politika megfogalmazását. A gyakorlatok feltérképezésén túl a kutatás célja azok üzleti és szervezeti hatásainak értékelése is.

Amennyiben vállalata, vállalkozása fejlesztése érdekében megosztaná tapasztalatait, illetve pozicionálni szeretné cégét, vagy szeretne elindulni az anyabarát foglalkoztatás irányába, kérjük, jelezze a kutatók számára a jollet@jollet.com címen!

Ability Park – A képességek próbája

■ A 2002-ben induló, akkor még változó helyszíneken működő Ability Parkot abból a megfontolásból hozták létre, hogy a tematikus élményparkok iránti vágyat és a játék szeretetét szórakoztató és interaktív módon kapcsolják össze a fogyatékos személyekkel szemben tanúsított társadalmi attitűdformálás igényével. Az Ability Park unikális kezdeményezés: foglalkoztatási programjával és mintegy 80 megváltozott munkaképességű alkalmazottjával jelentős szerepet vállal a fogyatékos személyek foglalkoztatásában és annak népszerűsítésében. Rendezvényeivel, fesztiváljaival, ismeretterjesztő és szemléletformáló programjaival évek óta ösztökéli a többségi

társadalom egészséges szeletét arra, hogy szembenézzen azokkal a problémákkal, amelyeket a fogyatékos emberek ignorálása okoz. Képzési és auditálási programjaival könnyedén érteti meg nemcsak a szakemberekkel, de politikai és vállalati döntéshozókkal is, hogy a megfelelően akadálymentesített környezet befektetési lehetőség. És végül, de nem utolsósorban, az Ability Park szórakozási és kikapcsolódási lehetőség, amelynek során mindenki játszva sajátíthatja el az elfogadás és az érzékenység képességét.

Az Ability Park 2002 óta számos céges rendezvényen és családi napon vett részt, több száz vidéki programot szervezett és számos esélyegyenlőségi

képzést bonyolított le. Megalakulása óta több mint 350 ezer látogatója volt, 2008 júniusában pedig önálló helyszínre költözött, a VI. kerületi Dessewffy u. 18–20. szám alá, ahol folyamatos nyitva tartással várja látogatóit.

2009 márciusáig a vállalatok részvényeket vásárolhatnak az Ability Park játékaiból, ezzel is támogatva a fogyatékos emberek munkavállalását és társadalmi integrációját. Az Ability Park többek között az alábbi cégeket tudhatja támogatójának: Tesco, Procter & Gamble, Deloitte, Concorde, Uniqa stb. A park kültéri rendezvényei során eddig a következő cégekkel működött együtt: Budapest Bank, OTP Bank, Shell Hungary Zrt., Sanofi-Aventis Magyarország, Magyar Telekom stb.

EC-PEC, BEJÖHETSZ!

Programok a befogadó munkahelyért

Nemrég zárult az Ec-Pec Alapítvány Munkáltatók előítéleteinek csökkentése című, Európai Unió által támogatott projektje, melynek eredményeként megszületett a „Sokszínű munkahelyért” tréning. A tréning során a munkáltatók nemcsak megtanulnak saját előítéleteikkel bánni, hanem rájönnek arra, hogy miért éri meg egy vállalatnak például egy roma származású vagy éppen fogyatékkal élő, megváltozott munkaképességű embert alkalmazni. Talán nem mindenki gondolja, pedig megfigyelhető, hogy a hátrányos helyzetű alkalmazottak hosszabb ideig ragaszkodnak állásukhoz, erősen elkötelezettek munkájuk iránt, munkavégzési pontossággi mutatóik jók, a munkától való távolmaradás időaránya is kisebb körülményben.

■ Az Ec-Pec Alapítvány olyan átfogó programokat valósít meg, amelyek a perifériára szorult társadalmi csoportok

esélyegyenlőségének elősegítéséhez járulnak hozzá, elsősorban az oktatás, képzés területén. A társadalmi tudat

formálásában projektjein, tréningjein keresztül is szerepet vállal az alapítvány, szemléletváltásra, befogadásra való képességre készítve fel a társadalmi környezetet jelentő mikroközösségeket, szervezeteket, intézményeket vagy éppen a munkaadókat.

Az Ec-Pec Alapítvány eddigi programjai, rendezvényei megvalósulásában többek között az alábbi cégek nyújtottak segítséget együttműködő partnerként: Magyar Posta, Interfruct, Marie Claire, Aco Magyarország, M.label Kft., Papirus.

*A CSR-híreket összeállította
Paksi Mária
MGYOSZ,
nemzetközi igazgatóhelyettes*

Bemutatjuk új tagunkat

Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.

A Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. – az ország területileg legnagyobb víziközmű-szolgáltatója – állami és önkormányzati tulajdonban lévő vízellátó és szennyvízrendszereket üzemeltet. A társaság alaptevékenységét képezi az ivóvíztermelés és -szolgáltatás, ivóvíz-értékesítés, szennyvízelvezetés és -tisztítás, valamint az iparivíz-termelés és -szolgáltatás. Víztermelési tevékenységhez kapcsolódóan a vállalat feladataihoz tartozik többek között a csőhálózatok, vízkivételi művek, vízkezelő létesítmények és tározók üzemeltetése és fenntartása. A zrt.-ről Reményi Zoltán elnök-vezérigazgató adott tájékoztatást.

■ A DRV Zrt. többféle kiegészítő tevékenységet is végez, részben a felmerülő saját igények ellátásának érdekében, részben vállalkozási tevékenység keretében. A DRV Zrt. akkreditált vizsgálólaboratóriumában a hatósági és jogszabályokban foglalt követelményeknek megfelelően vizsgálják a megtisztított ivóvíz minőségét, valamint külső megrendelőknek is nyújtanak szolgáltatásokat. A DRV csatornarakötéssel nem rendelkező háztartásoknál vállalja a keletkező szennyvizek szippantását, elszállítását és ártalmatlanítását. Műszaki szolgáltatásaik között említhetjük a vízmérőjavítást és -hitelesítést, a szivattyújavítást, illetve a diagnosztikai tevékenységet. A részvénytársaság ezen túlmenően folytat ipari és építőipari tevékenységet – mélyépítést, vízépítést –, valamint vállalja beruházások szervezését, lebonyolítását. Jelentős a vizsgádzalkodási és kutatás-fejlesztési tevékenységük is, melyet jelenleg 8 szabadalom fémjelez.

A DRV Zrt. a Dunántúl hat megyéjében – Baranya, Fejér, Somogy, Veszprém, Tolna és Zala – 140 állami, illetve 216 önkormányzati tulajdonú vízi közművel rendelkező településen mintegy 700 ezer lakos közműves ivóvízellátásáról gondoskodik, valamint 50 állami, valamint 112 önkormányzati tulajdonú vízi közművel rendelkező település számára biztosít csatornaszolgáltatást. A DRV Zrt. vízátadóként közreműködik többek között Dunaújváros, Székesfehérvár, Ajka, Mohács, Pécs és Komló ellátásában.

A társaság működésére folyamatos fejlődés és megújulás jellemző, mint arra Reményi Zoltán elnök-vezérigazgató is rámutatott: „Vállalatunk a belső strukturális átalakulásának és műszaki fejlesztéseinek köszönhetően mára felkészült az erősödő piaci versenyre, és a fejlődés érdekében igen jelentős szervezeti és szemléletbeli változásokon esett át. A piac kihívásaira reagálva 2009-ben a műszaki szakterületet vertikális

szervezetté alakítjuk át, a tevékenységek mentén gyakorlatilag divíziókat fogunk kiépíteni. Ezzel párhuzamosan zajlik a folyamataink optimalizálása, melyet szintén 2009-ben szeretnénk befejezni. A DRV szervezetátalakításának utolsó lépéseként idén szeretnénk megvalósítani a »risk management«, vagyis a kockázatkezelés kialakítását társaságunknál. Ha mindezt sikerül véghezvinnünk, akkor elmondhatjuk, hogy cégünknek van egy stratégiai alapú folyamatmenedzsment, egy stratégiára épülő tevékenységértékelés, egy mutatószámrendszer, amely a stratégia végrehajtását követi nyomon, és mindezt körülveszi a lényeges folyamatokra kiterjedő kockázatmenedzsment.”

A DRV Zrt. ellátási területén az ivóvíz 40 százaléka felszíni, 60 százaléka pedig felszín alatti vízbázisból származik. A vállalat napi ivóvíztermelő kapacitása 418 ezer m³, üzemeltetett ivóvíztárolóinak összterfoglata 300,6 ezer m³, ami a területen mérhető napi átlagos vízfogyasztás 48 százalékának tárolására alkalmas. A közel 3000 km hosszú csatornahálózatból érkező szennyvizet mintegy 140 000 m³/nap mechanikai, biológiai, továbbá a Bala-

ton térségében helyenként III. fokozatú tisztítóképesség fogadja.

A DRV a minőségi célok elérése érdekében a víz- és csatornaszolgáltatás folyamatait az ISO 9001:2000 szabványos minőségirányítási rendszerbe és az ehhez szorosan kapcsolódó ISO 14001:2004 szerinti környezetközpontú irányítási rendszerbe, az ISO 22000:2005 szerinti élelmiszer-biztonsági irányítási rendszerbe és az ISO 17025 szerinti laboratóriumi minőségirányítási rendszerbe foglalta. A vízügyi ágazaton belül a DRV Zrt. az elsők között szerezte meg az ISO 14001 szabvány előírásainak megfelelő tanúsítást, így módon számos szennyvíztisztító telepük már a környezetközpontú irányítási rendszer európai normáknak megfelelő szabványai szerint működik. Külső szolgáltatásai: víziközmű-szolgáltatók részére vízbázis- és ivóvízvizsgálat, illetve szennyvíz önkontrollvizsgálata, vízterhelésidejű-paraméterek. Közcsatornába bebocsátók szennyvíz-önellenőrzési vizsgálatai. Szállodák, medencés fürdők, természetes strandok üzemeltetési engedélyéhez és a működtetéshez szükséges rendszeres vízminőségi vizsgálatok. Egyedi vízelátási rendszer (saját kút): állapotfelmérés, ellenőrző vízminőségi vizsgálatok. Építőipari cégek, kivitelezők részére közműépítés, csőhálózat-karbantartás kapcsán használatbavételi engedélyhez szükséges vízminőségi vizsgálatok. Széleskörű szálláshelyek, vendéglátóhelyek üzemeltetési engedélyhez kötött vízminőségi vizsgálata. Állattenyésztő telepek üzemeltetéséhez szükséges vízminőségi vizsgálatok. Élelmiszer- és italgártáshoz szükséges vízminőségi vizsgálatok, valamint élelmiszer-ipari és vendéglátóegységek HACCP-engedélyéhez szükséges vízminőségi vizsgálatok. Gyógyszeripari vízminőségi vizsgálatok. Művesállomások vízminőségi vizsgálata.

Felfelé a lejtőn

A Hidasháti Mezőgazdaság Zrt. is belépett a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségébe. Ebből az alkalomból Végh László vezérigazgató segítségével mutatjuk be a céget.

A KEZDETEK

■ 1949 őszén a Népgazdasági Tanács határozata alapján a Hidasháti Állami Gazdaság jogelődjét, Békési Állami Gazdaság Nemzeti Vállalat névvel – Békés, Csárdaszállás, Kamut, Köröstarcsa, Mezőberény és Murony területén – alapították. A csaknem hat évtized során igencsak mozgalmas időszak, sikerek és kudarcok egyaránt jellemezték a nagyüzemet, mely az 1960-as és 1980-as évek között elsősorban vetőmag, ezen belül is hibrid kukorica szaporítóanyagának termesztésével vívott ki magának nemzetközi tekintélyt, tett szert hírnevére. A 2002-ben privatizált állami gazdaságot részvénytársasággá szervezték. Egy-két sikeres esztendő után úgymond a látványos mélyrepülés időszaka jellemezte a Hidasháti Rt. gazdálkodását, pénzügyi csőd közelébe került. 2007 első hónapjában egy új tulajdonosi kör, a Buda-Cash Brókerház Zrt. befektetői csoport lépett a korábbi menedzsmenethez helyébe, ezzel is egyszerűsítve a korábbi bonyolult állami gazdasági struktúrát, miközben pénzügyi helyzetének stabilizálásával a nagyobb tartozások – mintegy 600 millió forintra rúgott a beszállítói és 800 millióra a banki hitelek összege – átütőmérésével lélegzetvételhez juttatta a részvénytársaságot, melynek vezetése ezzel megmentette a gazdaságot a tönkremeneteltől.

FEJLESZTÉS, KORSZERŰSÍTÉS

– Első lépésként áttekintettük, elemeztük, majd módosítottuk a részvénytársaság korábbi termelési szerkezetét: szakítottunk az élőmunka-igényes hibrid kukorica termesztésével, kényszerűségből befejeztük a cukorrépa termesztését, kiemelt célként határoztuk meg a szarvasmarha-állományunk takarmányának megtermelését, de úgy, hogy közben ne szoruljon háttérbe egyéb növénytermesztésünk és vetőmag-feldolgozásunk – magyarázza Végh László, a Hidasháti Zrt. vezérigazgatója.

Mint mondja, változatlan területen gazdálkodnak, 3428 hektár szántóval, 263 hektár legelővel, 521 hektár erdővel és 2 hektár nádassal rendelkeznek, miközben lényegesen kisebb létszámmal dolgoznak.

– Megszüntettük azon tevékenységi körünket, melyek veszteséggel jártak. Gépparkunkat felülvizsgáltuk, a főlegesen, a kiszolgált, az elöregedett erő- és munkagépeket értékesítettük, bővítettük szolgáltatásaink körét, ezen belül is vetőmag-feldolgozásunkat, stabilizáltuk szarvasmarha-állományunkat, így a tejtermelésünket. Szarvasmarha-állományunk átlagos létszáma 2300, békési tehenészetünk naponta 23 ezer liter tejet értékesít a feldolgozóiparnak. A racionális gazdálkodás során sajnos jelentős, fájdalmas létszámleépítésre is kényszerültünk, ami dolgozóinknak csaknem egyharmadát érintette, akik közül néhányan kerkedvezményes nyugdíjba vonultak – folytatja a vezérigazgató. Nem mellékesen jegyzi meg, hogy az elbocsátott dolgozók a törvényes végkielégítésnél 50 százalékkal magasabb összegű juttatásban részesültek.

JAVULÓ TENDENCIÁK

A Hidasháti Zrt. a 2007-es gazdasági évet minimális nyereséggel, az elmúlt esztendőt, az előzetes számítások szerint, már nagyobb eredménnyel zárta: egyik évben a magas árak, tavaly a magas hozamok jelentettek biztos árbevételt, miközben drágább lett a vetőmag, a műtrágya, a növényvédőszer, nem beszélve az üzemanyagokról. A sikeresebb gazdálkodás érdekében, a párhuzamosságok kiszűrésére, a közös tulajdonosi körű és közös felső vezetésű Hidasháti Zrt. és a szomszédos Csabátáj Zrt. szoros együttműködéssel termel. A laboratóriummal felszerelt muronyi vetőmagüzem a részvénytársaság saját termesztésű szaporítóanyagain túl, szolgáltatásként, főként megyén kívüli gazdaságok közel félszáz fajta megtermelt vetőmagját szárította és dolgozta fel. Ugyancsak a muronyi üzemben valósították meg azt a takarmánykeverőt, mely kizárólag saját jószágállományuk részére állítja elő a különféle, speciális receptúra szerint az abrakkeverékeket, ezzel is olcsóbbá téve az állattartást. Az utóbbi hónapokban egyre többet gondolnak merészebb lépésekre, fejlesztésekre. A nitrátérzékeny területen lévő békési tehenészeti telepen, környezetvédelmi beruházásként, az év végére elkészül az a szerves trágya-tároló, melyet 75 százalékos pályázati támogatással valósítanak meg. Ugyancsak napirenden szerepel, pályázati támogatással, a turisztikai célokat szolgáló, festői környezetben lévő Bélmegeyeri Kastélyszálló felújítása.

Végh László nem tagadja: két éve kemény diónak számított, merész és bátor vállalkozás volt az új tulajdonosi kör részéről, hogy belevágott a társaság megvásárlásába – fantáziát láttak a korábban szebb napokat is megélt nagyüzemben. Az élet a befektetőket igazolta. Talpra állt a nagyüzem. Apró lépésekkel, újra a fejlődés útján halad a Hidasháti Mezőgazdasági Zrt. A beszállítók felé biztos fizetők lettek, a korábbi években felvett hiteleiket pontosan törlesztik, egyértelművé vált s a dolgozók is elhiszik: a társaság kijött a gödörből, Hidashát túljutott a krízisen. S még valami: mind az igazgatóság, mind a felügyelőbizottság tagjai tiszteletdíj nélkül végzik felelősségteljes munkájukat.

Vas megyei válságfórum

Dr. Róna Péter közgazdász szerint hosszan tartó, mély válság vár ránk, főként, hogy a jelen politikai elit érdemi lépések helyett csak maszatol. A kilábalást a mezőgazdaságra és az élelmiszeriparra alapozva a foglalkoztatási szint emelése katalizálhatja.

■ Az élete egy részét 56-os emigránsként külföldön töltő, a rendszerváltás után hazatérő Róna Péter (aki Amerikában egyebek mellett a kereskedelmi minisztérium munkatársa és bankigazgató is volt) mindezt a Vas Megyei Munkaadók és Gyáripárosok Szövetségének, az MGYOSZ tagszövetségének soros válságfórumán hangsúlyozta, de persze nem csak erről beszélt. Hanem először is arról, hogy a mostani hitelválság kialakulásában jelentős szerepet játszott, hogy a globalizálódó piacok és pénzintézetek kibújtak a nemzeti szabályozások alól, s a felhalmozódott tőkét rossz helyre, jórészt a hitelre alkalmatlan amerikai szegényekhez közvetítették. Az így létrejött hatalmas likviditás egy ideig fűtötte a világgazdaságot, aztán viszont kipukkant a lufi, az adósságok nagy része mögött ugyanis fizetésképtelen emberek álltak.

A nemzetközi pénzintézetek így most óriási veszteségeket könyvelnek el, s a közgazdász azt gondolja, hogy a válságból való kilábalást egy új, hiteles szabályozórendszer bevezetése tudná elindítani, amely által ismét érthetővé, elemezhetővé válnának a bankok befektetései. A rendszer újjáépítése és a mérgezett papírok kiszorítása nélkül senki sem fogja venni a rizikós banki papírokat, s azok így forrás nélkül maradnak.

Róna Péter szerint ezt látjuk most, továbbá, hogy a hitelpiacok beszűkülése a reálszférát is egyre inkább kezdi mag alá temetni, a bajba jutott pénzintézetek ugyanis nem tudnak kölcsönöket adni, hanem kénytelenek csökkenteni a kinnlevőségeiket. És ettől kezdve a gazdaság jelentős része bukásra van ítélve.

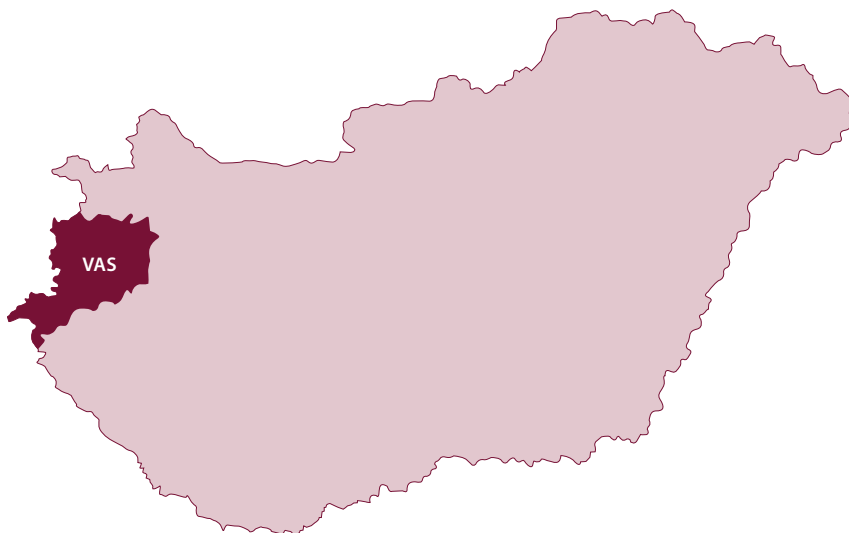
Mindez persze Magyarországra is igaz, méghozzá hatványozottan, gazdaságunk ugyanis már a válság kirobbanása előtt is bajban volt. Úgy véli, a honi gondok egyik fő oka, hogy gazdasági stratégiánkat a rendszerváltáskor a tőkére, a multinacionális cégekre építettük, s nem használtuk ki, amiben jobbak vagyunk másoknál. Lemondtunk az úgynevezett komparatív előnyeinkről, a sok jó minőségű termőföld és a bőséges vízkészlet adta lehetőségeink kihasználásáról, ami a mezőgazdaság és az élelmiszeripar felfuttatása által lett volna realizálható. (A két ágazat a rendszerváltáskor a GDP 20 százalékát adta, ugyanez az arány ma mindössze 4,3 százalék.)

A másik ok, hogy kinyílt az úgynevezett Kuznets–Williamson-olló. A két neves közgazdász által a gyakorlati példák alapján kidolgozott elmélet lényege, hogy amikor egy ország a felzárkózás pályájára lép, először

a fejlettebb régiók és társadalmi rétegek zárkóznak fel, így kinyílik az olló a felzárkózni képes és az arra képtelen társadalmi rétegek és régiók között. A külföldi tőke nyugat-dunántúli térhódítása nyomán e jelenség Magyarországon is megjelent, a gyorsabban fejlődő réteg azonban lényegesen kisebb annál, mintsem hogy el tudná tartani a leszakadt, munka nélküli lévő keletmagyarországi régiókat. Az OECD-országokon belül ma Magyarországon a legnagyobb mértékű az alulfoglalkoztatottság, 2,8 millióan tartanak el 10 millió embert. A szociális juttatások miatt ez óriási terhet jelent a költségvetésnek, bevételi oldalról nézve pedig hatalmas kiesés, hogy a keresőképesekek közül mintegy 1,5 millióan nem dolgoznak. A probléma kezelését főként az oktatási rendszer dinamikus, a munkaerőpiac igényeihez igazodó átalakítása segíthetné. Róna Péter szerint a politikai elit azonban sem ezt, sem azt nem veszi figyelembe, hogy az alulfoglalkoztatott, alacsonyabb képzettségű rétegek számára a mezőgazdaság és az élelmiszeripar biztosíthatna munkahelyet. Úgy gondolja, hogy a politikai és az államigazgatási elit csak taktikázik és maszatol, nincs olyan átfogó koncepció, amivel a jelen helyzetből ki lehetne vezetni az országot.

– Az adó- és a kamatszintek, az árfolyam tologatása a beszéd tárgya, de ebből nem lesz cukor- vagy éppen növényolajgyár – fogalmazott, szerinte az idei év második felében mélyül el majd igazán a válság, az abból való kilábalást pedig a jövő év derekán a hatalmas belső tartalékokkal rendelkező s az új pénzügyi szabályozási rendszerét várhatóan addigra már elsőként bevezető USA kezdheti meg. S hogy mikor ér majd véget a magyar gazdaság vesszőfutása? Nos, e tekintetben rendkívül pesszimista.

Akkreditált innovációs klaszter

A Pólus Programhoz és a magyarországi klaszterfejlesztéshez kapcsolódó akkreditáció célja elismerni azokat az innovatív, magas hozzáadott értékű tevékenységet végző és exportorientált, fejlődő klasztereket, amelyek már több mint egy éve bizonyítottan és eredményesen együttműködnek, és ezt a szakmai összefogást közös megegyezéssel intézményesítették. A tavalyi év során tizenkét komoly innovációs és exportlehetőségeket felmutató hazai klaszter vehette át a kiemelt rangot jelentő Akkreditált Innovációs Klaszter címet – köztük az MGYOSZ észak-magyarországi területi szervezetének tagja, az EnIn Környezetipari Klaszter.

■ A Pólus Programhoz és a magyarországi klaszterfejlesztéshez kapcsolódó akkreditáció célja elismerni azokat az innovatív, magas hozzáadott értékű tevékenységet végző és exportorientált, fejlődő klasztereket, amelyek már több mint egy éve bizonyítottan és eredményesen együttműködnek, és ezt a szakmai összefogást közös megegyezéssel intézményesítették. A tavalyi év során tizenkét komoly innovációs és exportlehetőségeket felmutató hazai klaszter vehette át a kiemelt rangot jelentő Akkreditált Innovációs Klaszter címet – köztük az MGYOSZ észak-magyarországi területi szervezetének tagja, az EnIn Környezetipari Klaszter. A Akkreditált Innovációs Klaszter cím pályázatát a Pólus Program keretében írták ki, amely a kormányzat gazdaságfejlesztési koncepciójának megfelelően az innovációs és exportpotenciált mutató klaszterek, valamint a pólusvárosokban a vállalkozási környezetet fejlesztő beruházások támogatásán keresztül a nemzetközi versenyképesség növelését tűzi ki célul.

A program megvalósulásához szükséges, hogy támogatásban részesülhessenek az olyan, alulról építkező, önszerveződő vállalati csoportok, amelyek legalább egy éve bizonyítottan együttműködnek, és tartósan egyesítik a jelenleg szétszabdaltan működő kutató-fejlesztő, gyártó, forgalmazó cégek erőforrásait. A klaszterhez egyetem, kutatóintézet, önkormányzat, illetve bármilyen más, a klaszter céljai elérésének előmozdítására képes szervezet kapcsolódhat. Az akkreditációs pályázat célja, hogy a potenciális klaszterek közül kiválassza – akkreditálja – azokat, amelyek a benyújtott akkreditációs dokumentáció (akkreditációs adatlap és mellékletei) alapján a fenti stratégiai célnak megfelelnek. A fejlesztéspolitikáért felelős miniszter által összehívott Akkreditációs Testületet negyedévente – szükség szerint gyakrabban – ülésezik, és az előzetesen

meghatározott értékelési szempontok alapján dönt a cím odaítéléséről.

Az Akkreditált Innovációs Klaszter cím odaítélésekor a klaszterek nem részesülnek közvetlen pénzügyi támogatásban. Az akkreditált klaszter, illetve annak tagjai egyrészt jogosultak egyes, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által klaszterek, illetve klasztertagok részére kiírt pályázatokon való kizárólagos részvételre, másrészt egyes, nem kizárólag az akkreditált klaszterek által elnyerhető támogatások esetében a klaszter tagjai jogosultak lehetnek az értékelés során többletpontok megszerzésére. Az akkreditációs cím viselésére vonatkozó jogosultság két év határozott időtartamra szól, amelynek leteltét követően a cím viselésére vonatkozó jogosultság automatikusan megszűnik. A cím a két év letelte után megújítható. A nyertes klaszterek részére Akkreditációs Tanúsítványt adnak ki, amely tartalmazza az akkreditációs címhez tartozó jogokat és kötelezettségeket. Az EnIn Környezetipari Klaszter 2007 első felében alakult, célja egy kelet-közép-európai környezetipari mintatárság kialakítása 2015-re.

A tervezett mintatárság főbb ismérvei:

1. példaértékűen magas szintű üzleti kooperáció jellemzi;
2. a környezetipari kapacitások és kompetenciák koncentráltan vannak jelen;
3. kiemelkedő az innovációs és technológiafejlesztési tevékenység;
4. Kelet-Közép-Európán belül a környezetipar számára legkedvezőbb terület- és gazdaságfejlesztési környezet áll rendelkezésre.

A tagok közt számos kis- és középvállalkozás található, azonban nagyvállalatok is megjelentek a klaszterben, így a Borsodchem Zrt. Az elmúlt évek változásaira koncentrált mutatók (árbevétel- és exportárbevétel-növekedés) alapján dinamikusan bővül a klaszter kvv tagjainak teljesítménye.

A Pólus Program

12 akkreditált klasztere 2008-ban:

- ArchEnerg Regionális Megújuló Energetikai és Építőipari Klaszter
- EnIn Környezetipari Klaszter
- Goodwill Biotechnológiai Klaszter
- Magyar Medikai Gyártók és Szolgáltatók Klaszter
- Mobilitás Multimédia Klaszter
- Omnipack Első Magyar Csomagolótechnikai Klaszter
- Orvosi Biotechnológiai Innovációs Klaszter
- Pannon K+F+I+O Klaszter
- Pécsi Egészségipari Innovációs Klaszter
- PharmacoFood Klaszter
- Pharmapolis Életminőség Klaszter
- Szoftveripari Innovációs Pólus Klaszter

Miskolc, 2009. január 20.

Lenkey Péter fejlesztési igazgató
EnIn Környezetipari Klaszter Kft.

A klaszter főbb mutatói	Összesített adatok 2007-re
Nettó árbevétel	287 841 millió Ft
Exportárbevétel	220 999 millió Ft
Mérlegfőösszeg	421 322 millió Ft
Foglalkoztatás	5780 fő

Nem menedzsert, megoldást szállítunk

Az interim menedzserek iránti keresletet és a kínálatot köti össze a szolgáltató vállalat mindkét oldal öröme, hogy miképpen, arról Fekete István, a HIM Kft., a Hungarian Interim Management igazgatója adott tájékoztatást.

– Hívhatjuk ezt a szolgáltatást akár vállalkozási tapasztalattranzfernek is?

– Érdekes definíció, de tulajdonképpen igaz, mert erről van szó. Sok esetben nemzetközi vállalatoknál nagy gyakorlatot szerzett menedzserek néhány hónap alatt elvégzik azokat a feladatokat, amelyekre a bennünket hívó vállalatnak égetően szüksége van, mondjuk úgy, egy menedzserpiacraerteret működtetünk. A leggyakoribb a struktúraépítés, elszámoltatási rendszerek megteremtése, hatékonyságjavítás, de sokszor egyszerűen csak rendrakás, amelyre a tulajdonosnak se kedve, se szíve, se energiája nincs.

– A tulajdonos ezek szerint nem látja a hiányosságokat?

– Hogyne látná, de a keze majdnem mindig meg van kötve. Az interim menedzser viszont független, csak a hatékony átalakítás érdekli, nem „politizál”, hiszen nincsenek hosszú távú érdekei a vállalatnál.

– Sok cégtulajdonos belefáradni látszik a cégvezetésbe, gyerekei nem érdeklődnek a cég iránt, egyszerűen gondban van a „hogyan továbbal” – 20 évvel a rendszerváltás után.

– Ezzel nemcsak Magyarországon, hanem szinte valamennyi nyugati országban foglalkozik az interim menedzsment szakma. Mindenekelőtt ez egy átalakítási feladat, ugyanis egy céget, amely szervesen kötö-

dik egy tulajdonoshoz, nem lehet eladni. Miután a profi menedzsment átveszi a cégvezetést, következik a második fázis: az eladósorba került „menyasszony” felöltöztetése. Ez arról szól, hogy nem elég kiválónak lenni, ezt meg is kell jeleníteni a nyilvánosság számára. Ettől a „kérők” már feltűnnek. A valódi exit folyamatban is ott vagyunk: exitben jártas kollégáink segítenek az üzlet nyélbeütésében.

– Ez roppant érdekes, szinte olyan, mint amikor orvoshoz kerül valaki: az orvos meghallgatja a szimptomákat, anamnézist készít, felállítja a diagnózist, javaslatot tesz a terápiára, majd megkezdja a kezelést.

– Nagyon találó a hasonlat, Angliában az interim menedzsment szlogenje a „company doctor”. Hadd meséljek el egy nyíregyházi esetet, ahol a fenti példa szerint a diagnózist felállítottuk és a terápiára tettünk javaslatot, amely mintegy hat hónapig tartó átalakítás volt. A cégtulajdonos a szerződés aláírása előtti percben kérte: megéri majd nekem ez a költség? Nem jöttem zavarba, hanem felajánlottam, hogy az első hét végén minden további nélkül megállíthatja az órát és levonulunk a projektről, ha nem elégedett. Aláírtuk, ezzel a szóbeli egyezséggel. A hét végén jött az üzenet: „nem-hogy megéri, saját költségeinek a többszörösét termeli az interim menedzserük”.

– Mi a helyzet a régióban? Számos kkv már a szomszédos országokra is kiterjesztette tevékenységét, ott is rendelkezésre állnak?

– Mi is azt látjuk, hogy az interim menedzsment átlépi a határokat. Regionális hálózatot építünk, hogy a szomszéd országokban ugyanilyen színvonalon tudjuk ezt a szolgáltatást nyújtani, kollegáink Csehországban, Szlovákiában dolgoznak. De tagjai vagyunk egy nagy nemzetközi hálózatnak, amelyen keresztül munkát kapunk.

– És fordítva? Hazai menedzserek külföldi projektekre is mehetnek?

– Természetesen. Minél különlegesebb

gyakorlata van egy interim menedzsernek, annál valószínűbb, hogy érdeklődnek utána partnereink. Hogy egy példát mondjak: egyik, a régióban is aktív vállalatunknak speciális nyelvtudással és szakértelemmel szüksége volt egy volt szovjet tagköztársaságban 2 évre egy szakmai vezetőre. Tüvé tettünk idehaza mindent, ilyen szakértelemmel, nyelvismerettel egyszerűen nem létezett senki. Holland társunkhoz fordultunk, ahonnan 24 óra múlva kész anyagot kaptunk, és az illető már hónapok óta sikeresen végzi munkáját a területen. Az interim egy vállalkozó menedzser: önjáró. Van gépkocsija, laptopja, mobiltelefonja (nem is igényel ilyet a megbízótól). Maga intézi a „kiküldetését”, adott esetben családja kiutazását és minden egyebet, amit alkalmazott menedzser esetében a kiküldő vállalatnak kellene.

– Ki vállalja a felelősséget az interim menedzser munkája iránt?

– Természetesen rendelkezünk felelősségbiztosítással, amely kiterjed az interimekre is. Interimeink egyes esetekben üzleti anyagként is belépnek a vállalkozásba. Saját tőkéjüket is kockáztatják, hiszen nem is vállalnának fel olyan feladatot, amely megoldhatóságában nem lennének szilárdan biztosak. Természetesen ilyen esetekben nemcsak a munkájukra eső díj, hanem a tőkéjükre eső hozadék is megilleti őket.

– Beszállítók is vannak ügyfelek között?

– Számos beszállítani szándékozó céget készítettünk fel arra, hogy sikerrel pályázzon beszállítói minősítésre. Nem is hiszi el, hogy milyen apróságokon múlik, hogy valaki elnyerje ezt a címet. Ha azonban ez az ismeret hiányzik, évekig sikertelenül próbálkozik a cég.

– Mi a HIM Kft. hozzáadott értéke?

– Cégünk tanácsadói valamennyien nagy gyakorlatot szerzett vezetők. Értjük a megbízókat, átértjük már helyzetüket, nem menedzsert, megoldást „szállítunk”.

Óvatos uniós gazdasági előrejelzések

A várakozások szerint az Európai Unió bruttó nemzeti összterméke 2009-ben 1,8 százalékkal csökken, mielőtt 2010-ben mérsékelt, 0,5 százalékos fellendülést mutatna. Ez a fokozódó pénzügyi válság reálgazdasági hatásainak, a világkereskedelem és a világ össztermelése ebből következő súlyos visszaesésének és egyes országokban a lakáspiaci korrekciónak tudható be. Az állami kiadások és állami beruházások azonban enyhíthetik ezt a problémát. Az inflációs nyomás enyhülése is hozzájárul a magánfogyasztás serkentéséhez. A tagállamok által 2008 augusztusa óta bejelentett, saját hatáskörben hozott pénzügyi intézkedések körülbelül háromnegyed százalékponttal enyhítik a GDP növekedésének ideji visszaesését. A gazdaság hanyatlása az előrejelzési időszak során lényeges hatással jár majd a foglalkoztatásra és az államháztartásra.

■ „A pénzügyi piac stabilizálására szolgáló intézkedések, a monetáris politika lazítása és a gazdaságélénkítési tervek lehetővé teszik a gazdaság ideji visszaesésének megállítását, és megteremtik az év második felében várt fokozatos fellendülés feltételeit. Jelenleg a legfontosabb az, hogy ezek az intézkedések eredményesek legyenek: az ésszerű áron nyújtott hitelezés visszaállítása és a pénzügyi ösztönző csomagok gyors végrehajtása serkenteni fogja a beruházásokat és magánfogyasztást. A bizalom helyreállítása érdekében fontos továbbá, hogy a tagállamok kifejezett kötelezettséget vállaljanak a megbomlott államháztartási egyensúly helyreállítására, amint a gazdaság visszatér a rendes kerékvágásba, mert így biztosítható az államháztartás közép- és hosszú távú fenntarthatósága” – jelentette ki Joaquín Almunia gazdasági és pénzügyi biztos.

A január közepén kiadott előre hozott időközi előrejelzés szerint a gazdasági növekedés a 2007-ben mért közel 3-ról 2008-ban várhatóan 1 százalék körüli értékre csökkent az EU-ban és az euróövezetben egyaránt. 2009-ben a reál GDP várhatóan meredeken, az EU-ban 1,8 százalékkal, míg az euróövezetben 1,9 százalékkal fog zuhanni, mielőtt 2010-ben körülbelül fél százalékkal emelkedne.

IDÉN RECESSZIÓBA SÜLLYED A VILÁGGAZDASÁG

Az adatok alapján 2008 utolsó negyedére vonatkozóan a gazdasági tevékenység jelentős visszaesésére számítunk világszerte. A közelmúltban végzett vizsgálatok és a rendelkezésre álló adatok által tükrözött visszaesés azt jelzi, hogy ez a tendencia rövid távon valószínűleg folytatódni fog. A számos ágazatra kiterjedő gazdasági lassulás továbbgyűrűző hatásait egyre inkább megérik a fejlődő piacgazdaságok. 2009 egészében a világ GDP-növekedése az előrejelzések szerint 0,5 százalékra csökken (a 2008-ban mért 3,3 százalékkal és a 2004–2007 közötti időszak kivételesen magas 5 százalékos értékével szemben). A pénzügyi piacok helyzetének javulásával és a makrogazdasági politika (többek között az Egyesült Államokban bekövetkező) enyhülésével 2009 második felétől kezdve fokozatos és mérsékelt globális növekedésre számíthatunk. A globális GDP-növekedés 2010-ben várhatóan 2,75 százalék körül alakul.

SÚLYOS KÖVETKEZMÉNYEK AZ EU GAZDASÁGÁRA NÉZVE

2008 harmadik negyedében mind az euróövezet, mind az EU GDP-je 0,2 szá-

zalékkal csökkent. Ez azt jelzi, hogy fennállása óta először az euróövezet technikai recesszióba süllyedt, mivel a GDP két egymást követő negyedében is zsugorodott. A számos ágazatra és országra kiterjedő vizsgálati adatok további csökkenést mutatnak, és az egyéb fontos mutatók negyedik negyedében bekövetkezett lényeges romlása miatt az év első felében a GDP további zuhanása várható. A lassulás számos országra fog kiterjedni, ahogy a pénzügyi válság, a világgazdaság ciklikussága és egyes tagállamokban a lakáspiac visszaesése együttesen fejti ki hatását. A nettó külföldi kereslet és a magánsektor keresletének zuhanása nagymértékben lassítja a GDP növekedését, amelyen csak az állami kiadások és beruházások enyhíthetnek. Különösen a fellendülésben kulcsfontosságú hajtóerőt jelentő magánberuházások számíthatnak hirtelen lassulásra a kapacitáskihasználtság csökkenése, a gazdasági kilátások romlása, valamint a szigorodó finanszírozási feltételek következtében.

EMELKEDIK A MUNKANÉLKÜLISÉG ÉS A KÖLTSÉGVETÉSI HIÁNY

2008-ban a legtöbb tagállamban romlott a munkaerő-piaci helyzet. A GDP növekedésének változásaira viszonylag késve reagáló munkaerő-piaci növekedés az idei évben várhatóan negatívba fordul, az EU-ban előreláthatólag 3,5 millió munkahely szűnik meg. Ennek eredményeképpen a munkanélküliségi arány 2009-ben 8,75 százalékra nőhet az EU-n (és 9,25 százalékra az euróövezeten) belül, és a munkanélküliség további emelkedése várható 2010-ben. A rosszabb kilátások az államháztartási egyensúlyt is megviselik, mivel különösen nagy terhet jelent a korábbi rendkívüli bevételnövekedési tendencia megfordulása, az adóbevételek csökkenő részaránya, valamint a tagáll-

lamok által elfogadott, illetve bejelentett fontos intézkedések hatásai (amelyek összege 2009-ben az előrejelzés véglegesítésekor az EU GDP-jének mintegy 1 százalékát teszi ki). A fentiek figyelembevételével az EU tagállamainak államháztartási hiánya az idén megduplázódhat, 2009-ben elérve a 4,5 százalékos értéket (ez az euróövezetben 1,75-ről 4 százalékra történő emelkedést jelent).

GYORSAN CSÖKKENŐ INFLÁCIÓ

Az inflációs nyomás gyorsan mérséklődik. Az EU és a világgazdaság növekedési kilátásainak gyors ütemű romlásával és a munkaerőpiac visszaesésével hirtelen megfordult a nyersanyagok árának nagymértékű, 2008 nyarán inflációs csúcsot eredményező növekedése. Ezek a tényezők együttesen az inflációs várakozások jelentős mértékben történő lefelé módosítását indokolták az őszi előrejel-

zésekhez képest. A fogyasztóiár-infláció a várakozások szerint az EU tagállamokban 2008 során mért 3,7 százalékról (3,3 százalék az euróövezetben) 2009-re 1,2 százalékra (az euróövezetben 1,0 százalékra) csökken, majd 2010-ben mindkét területen 2 százalék alá fog esni.

SÚLYOS BIZONYTALANSÁGOK A JELENLEGI HELYZETBEN

Ezt az előrejelzést kivételesen nagy mértékű bizonytalanságok övezik, mivel a világgazdaság a II. világháború óta nem látott válsággal szembesült. A növekedési kilátásokra ható kockázatok kiegyensúlyozottak. A negatív hatású kockázatok közé a pénzügyi válság (és a lakáspiac válságának) hatásai, valamint a realgazdaság és a pénzügyi ágazat között kialakult súlyos negatív visszacsatolási spirál tartoznak. Másrészt a növekedés a vártól nagyobb mértékű lehet, ha más intézkedések mellett a pénzügyi

csomagok a vártól gyorsabban állítják vissza a befektetők és fogyasztók közötti bizalmat. Az inflációs kilátásokra ható kockázatok is kiegyensúlyozottak, a nyersanyagárak változásait és a világgazdasági kilátások romlását tükrözve.

(Forrás: EU Rapid)

A Brüsszeli Híradó összeállítást szerkeszti:
Lótos Adrienn állandó képviselő

MGYOSZ Brüsszeli Iroda
La Valette
289, Avenue d'Auderghem
B-1040 Brussels
Tel./fax: (+32) 2 648 09 38
E-mail: info@mgyosz.be

A munkavállaló éves szabadsághoz való joga

Az Európai Bíróság közelmúltban hozott ítélete szerint a munkavállalónak a ki nem vett éves szabadsága után pénzbeli megváltás jár. Az ítélet a fizetett éves szabadsághoz való jogot értelmezi, amelyet a munkaidőről szóló irányelv ír elő. Az értelmezést a Landesarbeitsgericht Düsseldorf (Németország) és a House of Lords (Egyesült Királyság) kérte olyan ügyek keretében, amelyek a betegszabadságon lévő munkavállalók fizetett éves szabadsághoz való jogát érintik.

■ A Landesarbeitsgerichtnek egy olyan munkavállaló pénzbeli megváltáshoz való jogát kellett elbírálnia, aki a fizetett éves szabadsághoz való jogát nyugdíjazást eredményező munkaképtelenség miatt nem tudta gyakorolni. A releváns német rendelkezések értelmében a munkavállalónak a ki nem vett fizetett éves szabadságra vonatkozó jogosultsága az érintett naptári év lejártával, de legalábbis a szabadság átvételére nyitva álló – kollektív szerződésnek a munkavállaló javára szóló eltérő rendelkezése hiányában három hónapos időtartamú – időszak elteltével megszűnik. Ha a munkavállaló a szabadság átvételére nyitva álló ezen időszak végéig munkaképtelen volt, a ki nem vett fizetett éves szabadságokat a munkaviszony megszűnésekor nem kell pénzben megváltani.

A House of Lordsnak a brit jog által meghatározott referencia-időszak során ki nem vett fizetett éves szabadság pénzbeli megváltására vonatkozó hasonló kérdésen kívül egy olyan munkavállaló esetét kellett megvizsgálnia, aki

a határozatlan idejű betegszabadsága alatt azt kérte a munkáltatójától, hogy a kérelemről számított két hónapon belül fizetett éves szabadságot vehessen ki. Az Európai Bíróság az ítéletében emlékeztet arra, hogy a betegszabadsághoz való jogot, valamint az említett jog gyakorlásának a módjait a közösségi jog nem szabályozza. A fizetett éves szabadságot illetően megállapítja, hogy e jog gyakorlásának a feltételeit a tagállamoknak kell meghatározniuk a belső joguk keretében azon konkrét körülmények előírásával, amelyek mellett a munkavállalók e jogukkal élhetnek, tartózkodva ugyanakkor attól, hogy e jog keletkezését bármely feltételnek alávetnék.

E körülmények között megállapítható, hogy a munkaidőről szóló irányelvvel elvben nem ellentétes sem annak engedélyezése, hogy a munkavállaló a betegszabadság időtartamába tartozó időszak alatt fizetett éves szabadságot vegyen ki, sem ennek a megtiltása, feltevé azonban, hogy ez utóbbi esetben az érintett munkavállalónak lehetősé-

ge van arra, hogy az ezen irányelv által számára biztosított joggal egyéb időszak során éljen.

Bár a különböző tagállamokban a fizetett éves szabadsághoz való jog alkalmazási módozatairól a tagállamok határoznak, a ki nem vett szabadság átvételének módozataira bizonyos korlátok vonatkoznak.

Az Európai Bíróság ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a megfelelően igazolt betegszabadságon lévő munkavállalók fizetett éves szabadsághoz való joga nem köthető olyan kötelezettséghez, hogy a munkavállalónak az említett tagállam által megállapított referencia-időszak során ténylegesen dolgoznia kellett. Következésképpen a tagállam a fizetett éves szabadsághoz való jognak a referencia-időszak vagy a szabadság átvételére nyitva álló időszak végével történő megszűnését csak akkor írhatja elő, ha az érintett munkavállalónak ténylegesen megvolt a lehetősége arra, hogy az irányelv által a számára biztosított joggal éljen.

Márpedig az Európai Bíróság megállapítja, hogy az olyan munkavállalónak, aki a referencia-időszak teljes tartama során és a nemzeti jog által a szabadság átvitelére vonatkozóan megállapított határidőn túl is betegszabadságon van, nincs lehetősége a fizetett éves szabadsághoz való joga gyakorlására. Ez vonatkozik az olyan munkavállalóra is, aki a referencia-időszak egy része során, a betegszabadságra való kiírás előtt dolgozott.

Az Európai Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a fizetett éves szabadság-

hoz való jog a referencia-időszak és/vagy a szabadság átvitelére a nemzeti jog által meghatározott időszak végén nem szűnhet meg akkor, ha a munkavállaló a referencia-időszak egésze vagy annak egy része során betegszabadságon volt, és a munkaképtelensége a munkaviszonyának a megszűnéséig fennállt, ami miatt nem tudta gyakorolni a fizetett éves szabadsághoz való jogát.

Az olyan fizetett éves szabadságnak a munkaviszony megszűnésekor való pénzübeli megváltását illetően, amelyet a munkavállaló nem tudott kivenni,

az Európai Bíróság megállapítja, hogy e pénzübeli megváltást oly módon kell kiszámítani, hogy a munkavállaló olyan helyzetbe kerüljön, mintha az említett jogot a munkaviszonyának tartama alatt gyakorolta volna. Ebből következően a munkavállaló rendes munkabére, amely a fizetett éves szabadságnak megfelelő pihenőidő alatt a részére fizetendő, szintén meghatározó a munkaviszony megszűnéséig ki nem vett éves szabadság pénzübeli megváltásának a kiszámítása szempontjából.

Forrás: Európai Bíróság

A tudás a versenyképesség kulcsa

A cseh EU-elnökség prioritásai

■ Nehéz időszakban veszi át Csehország az Európai Tanács elnöki tisztségét, amikor az Európai Unió egyszerre néz szembe egy pénzügyi válsággal, egy 2009-ben elmélyülő gazdasági válsággal, és amikor az energetikai, az élelmiszer- és a klímaválság is sürgős közösségi intézkedéseket követel.

Amikor szeptember elején, alig néhány nappal az Európai Parlament őszi ülésének kezdete után a cseh oktatási és sportminiszter, Ondřej Liška munkareggelire hívott, már sejtettem, hogy a csehek komolyan veszik majd szerepüket, és „nyugati” profizmussal igyekeznek előkészíteni a sikeres tanácsi elnökséget. A Brüsszelben eltöltött négy év alatt most fordult elő először, hogy a készülődő elnökség minisztere négy hónappal mandátumának megkezdése előtt eszmecserére invitálja a képviselőket.

A beszélgetésen elhangzott, hogy a cseh elnökség a hangsúlyt mindezekelőtt az európai versenyképesség javítására, a négy közösségi alapszabadság – az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a személyek szabad áramlása – biztosítására, illetve ehhez kapcsolódóan a kereskedelem liberalizációjának elősegítésére helyezi. Mivel a versenyképességhez szorosan kapcsolódik a tudás és innováció, kiemelt figyelmet kívánnak fordítani az európai oktatási és képzési rendszerek modernizációjára, a kis- és középvállalkozói szektor támogatására, valamint a vállalkozóképzés megerősítésére. Az oktatás prioritásként történő kiemelése annál is inkább indokolt, mi-

vel a liszaboni stratégia részeként megfogalmazott Oktatás és Képzés 2010 program hamarosan lejár, eljött tehát az ideje az Európai Unió hosszú távú stratégiájának újragondolására.

Az oktatási rendszerek modernizációja egyébként végigkíséri a francia–cseh–svéd elnökségi hármast programját, de míg a franciák az egyetemeken élethosszig tartó tanulás mellett elkötelezettségét szorgalmazták, a csehek az oktatási intézmények és a vállalkozói szektor, illetve alkalmazottak közötti partnerségre összpontosítanak. A cél az, hogy mindenkinek lehetősége legyen tudását felfrissíteni és újabb ismeretekre szert tenni, ez ugyanis a munkaerő-piaci versenyképesség kulcsa.

A cseh elnökség szeretne továbblépni a diplomák kölcsönös elismerése, valamint az oktatási minőségbiztosítás és a végzettségek európai keretrendszerének közös alapelvei ügyében. Kulcsszerepük lesz a bolognai folyamat néven ismert európai felsőoktatási reform végső fázisában is, hiszen 2009 első felében Csehország tölti be a Bologna Board Meeting elnöki tisztségét, amely egy jelentést készít az 1999-ben kezdődött folyamat eddigi eredményeiről, és javaslatot tesz a 2010 utáni teendőkre. Várható, hogy a jövő felsőoktatásában még nagyobb jelentőséget kap majd a mobilitás, hogy minden hallgató az európai csereprogramok részese lehessen, ugyanakkor a felsőoktatás mellett előtérbe kerül a szakképzés modernizációja is.

Mint tudjuk, a liszaboni stratégia alapvető célkitűzése, hogy Európa

tudásalapú, versenyképes térséggé válik. A cseh elnökség helyes utat választott, hiszen mindennemű tudás alapja a magas színvonalú oktatás és képzés. A jövő esztendő az Európai Bizottság egyébként is a kreativitás és innováció évének nyilvánította, amelyben az oktatás, a kutatás-fejlesztés és az innováció gazdasági jelentőségére kívánja felhívni a figyelmet.

A csehek vélekedése szerint tehát a munkavállalók tudásszintjének növelése közvetlenül hozzájárul az európai gazdaság versenyképességéhez, ezért kiemelt figyelmet fordítanak az oktatási intézmények és a vállalkozói szféra együttműködésére. Véleményem szerint a tudás melletti elkötelezettség rendkívül fontos ebben a válságok terhelte időszakban, és ismerve cseh barátaink elszántságát, biztosak lehetünk benne, hogy a külső körülmények ellenére sikeres elnökségi programot fognak végrehajtani.

*Schmitt Pál
EP-képviselő (a Fidesz alelnöke)*

Herzka Ferenc (szerk.)

Medicina Könyvkiadó, 2008

Akadémikus portrék – Nők a tudományban 1–4.

Erdei Anna immunológus, Garas Klára művészettörténész, Ligeti Erzsébet sejtélettan-kutató, Oláh Edit onkogenetikus

A portrészorozat fényképeit Vámos Judit fotóművész, a Magyar Gyáripar fényképésze készítette

■ Az ember ugyebár felismeri az igazán jó alkotásokat. Ha én lennék a Magyar Tudományos Akadémia PR-menedszere, az előzményektől függően kétféle hozzáállásom lehetne ehhez a sorozathoz: látva e köteteket, nagyon elégedett lennék, hogy kezdeményeztem ezek létrejöttét (már ha ez történt), vagy éppen igencsak bosszantana, hogy ebben nem volt részem. Így is örülnék természetesen a megjelenésüknek, mert igen jók, és főként nagyon hasznos szolgálatot tehetnek.

Különösen tanulságos lenne megkérni egy, a lakosságot jól reprezentáló minta tagjait, hogy soroljanak fel minél több ismert sztárt – az agyimosás legújabb szakszavával celebet –, továbbá nevezzenek meg legalább három magyar aka-

démikust, vagy legalább három olyan embert, aki a honi tudományos kutatásban lett híressé. Hasonlóképpen tanulságos lenne felmérni, hogy a serdülő ifjúság szerepmmodelljeinek rangsorában hol vannak ezek a tudósok. Tessék elgondolkodni a várható eredményen, s főként azon, hogy jó-e az nekünk. Jó-e, hogy ebben a világban, amelyben a tudás már ma is a leginkább alapvető jelentőségű gazdasági erőforrás mind a cégek, mind az országok számára, mennyi megbecsülést kapnak a tudományok művelői a legfontosabb értékrendben, az emberek gondolkodásában. Megelőlegezhető a válasz: jó, mint a jeges árvíz! Ezért pusztá önvédelemből, a jövőnk védelme és a globális versenyképességünk helyreállítása érdekében

is mindent meg kellene tennünk azért, hogy a tudomány művelői itt kapják meg a megérdemelt megbecsülést, nem pedig egy másik, bölcsebb országban. Minden elismerést megérdemel tehát a Medicina Könyvkiadó e most elindított sorozatáért, amelynek első része a Magyar Tudományos Akadémia hölgy tagjait mutatja be. Legfőképpen azért, mert benne a nemes szándék méltó kivitelezésben teljesedik ki. Végigolvassva e négy, sok érdekes fényképpel is illusztrált kötetet, látjuk, hogy e kivitelezés minőségét tökéletesen és abszolút valóságúhien jellemzi Palkovits Miklós akadémikusnak, a Doktori Tanács elnökének előszava: „Nyugodt lélekkel írom, hogy a sorozat a siker reményében indul. Portréból van elég, olykor

árulva a közepszerűséget is, de ezek a kötetek mások. Mentések a nagy, bombasztikus történetektől, a reklámtól, a nagyképű szakzsargonától. Mindennapi beszélgetések nem mindennapi emberekkel, közvetlenül, érthetően, őszintén. A közvetlenség alapkövetelmény mindazoktól, akik írnak, beszélnek, bár sokan ezt nem így értékelik. Az őszinteség pedig alapja annak, hogy valakire érdemes legyen odafigyelni, érdeklődni az élete, sorsa, tevékenysége felől. Nos, ezeket az olvasó megkapja – szinte észrevétlenül – a Portrék olvasásakor. Ebben része van a kérdezőnek és a válaszolóknak (akadémikusoknak) egyaránt. Kérdezni tudni kell. Herzka Ferenc tud kérdezni. Nem tolakodóan, nem túl magasról, de túl alacsonyról sem. Nem a bulvársajtó szellemi »kukásainak« stílusában, mégis érdekesen. Nekünk érdekesen. Könnyű neki válaszolni – közvetlenül, érthetően, őszintén –, mert szinte nem is válaszolnak, hanem beszélgetnek vele. Beszélgetnek, és közben megismerjük őket, mindennapjaikat, munkastílusukat, eredményeiket és a számukra egyaránt kint és

boldogságot jelentő szakmájukat.” Ha valakiben netán felhorgadna némi gyanú, hogy mindebben az értékelésben némi kollegiális elfogultság is munkál, elolvasva e köteteket minden ilyen kétegyünk eloszlik. Vitatkoznunk csak azal a megállapítással kell, hogy „szinte észrevétlenül” jelenik meg e portrékban a közvetlenség, az érthetőség és az őszinteség. Valójában mindhárom igen markánsan jellemzi ezeket, és jelentős részben éppen ettől jók e portrék, hiszen ennek köszönhetően érezzük úgy, hogy olyannak látjuk ezeket az akadémikus hölgyeket (Palkovits kifejezése), amilyenek a valóságban. Kell is ez az érzés, mert a hétköznapok emberének olykor vannak bizonyos előítéletei a tudomány Olümposzának lakóival szemben. Természetes, hogy okosnak, nagyon okosnak és a szakmájukban nagyon céltudatosnak is látjuk őket. Természetes, hogy mindegyikük erős karakter, és egészen biztosan kemény küzdő is, hiszen e nélkül nem érhetett volna el ilyen eredményeket, nem érvényesülhetett volna a tudományos életben is folyó igen kemény versenyben. Nem meglepő, viszont önmagában is fontos kvalitásuk, hogy mind a négyen

nagyon érthetően és érdekesen beszélnek a tudományterületükről. Meglepő pozitívuma viszont mind a négy portrébeszélgetésnek, hogy milyen nyíltan, őszintén és sallangmentesen beszélnek a pályájukról és a körülményekről, amelyek közt azt befutották. Nehéz megtalálni a leginkább ide illő kifejezést, de talán a legtalálhatóbb, hogy nem érződik bennük semmi kivagyiság, semmi fenőbbséget sugalló póz. Természetesen mindegyikük tudja, hogy a nagyközönségnek mutatja meg magát, és ezzel együtt kedvesek és közvetlenek, mint egy igazi baráti beszélgetésben.

Palkovits írja, hogy ma divat bírálni, olykor szidni a Magyar Tudományos Akadémiát. Csak halkán jegyezzük meg, hogy nyilvánvalóan ennek a szervezetnek a világa sem tökéletes. Nagyon is nyomatékosan ajánljuk viszont mindenkinek a figyelmébe a következő szavait: „ahogy emelkedni fog a Portrék száma, igazolást nyer a nagy nyilvánosság előtt is, hogy az Akadémia számos tagja értéket hordoz, és értéket teremt, nemzeti értéket.” Ez a négy kötet négy akadémikus tekintetében ezt fényesen és igen meggyőzően igazolja.

Dr. Osman Péter

TALÁLKOZZON HAVONTA AZ ORSZÁG VEZETŐ ÜZLETEMBEREIVEL A MAGYAR GYÁRIPAR HASÁBJAIN!

A vállalkozókat érintő aktuális témák bemutatása mellett hirdetéseivel olyan közönséget érhet el, mely erősítheti versenyképességét.

- Terjedelem: A4
- Formátum: minimum 20 oldal
- Példányszám: 5000 db
- Megjelenés: évente tíz alkalommal

HIRDETÉSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓK:

MAGYAR GYÁRIPAR

Lovas Gábor

Telefon: 36 (30) 652-7273 **Telefon:** 36 (1) 269-2227

Fax: 36 (1) 474-2063 **E-mail:** lovas@mgyosz.hu

A MAGYAR GYÁRIPAR HIRDETÉSI ÁRAI

Megjelenés száma	1/1 színes 	1/2 színes
1	100 000 Ft	60 000 Ft
2	195 000 Ft	117 000 Ft
3	285 000 Ft	171 000 Ft
4	370 000 Ft	222 000 Ft
5	450 000 Ft	270 000 Ft
6	525 000 Ft	315 000 Ft
7	585 000 Ft	351 000 Ft
8	635 000 Ft	381 000 Ft
9	685 000 Ft	411 000 Ft
10	725 000 Ft	435 000 Ft

Az árak az áfát nem tartalmazzák!
Az árak az MGYOSZ tagjaira vonatkoznak.
Nem MGYOSZ-tagok számára a felár +20%